

Voor u ligt het teamplan Derde Klassen havo/vwo van de locatie Tweede Fase van de Guido de Brès, zoals we daar sinds september 2008 mee aan het werk zijn, bijgewerkt tot augustus 2010 en meer beschrijvend dan de eerdere versies.

We laten in dit teamplan zien wat we opgepakt hebben, met welke dingen we verder gaan en wat we komend jaar anders willen gaan doen.

Onze belangrijkste nieuwe plannen hebben te maken met de aanbevelingen van de inspectie in mei 2010, dertien modules voor vwo 3, een mentorouderavond, een paasviering en een microkredietdag. Een korte samenvatting kunt u lezen in bijlage 1 (blz. 11).

Voordat het teamplan aandacht krijgt, eerst even een voorstelronde rond het team en de derde klassen havo/vwo in het bijzonder.

1. Wie zijn we als team?

Het team bestaat dit jaar uit acht mentoren van de derde klassen havo/vwo en daarnaast uit negen docenten die lesgeven in de derde klassen (zie bijlage 4, blz. 17). Buiten het team zijn er docenten die veel lessen verzorgen in de derde klas. We ervaren een leerling-gericht team als een geweldige kans. Een kans om meer dan 200 leerlingen van een leerlaag een jaar lang centraal te stellen. Voor 2008 waren er vakgerichte teams.

Op 2 juli 2010 hebben we als team het schooljaar 2009-2010 geëvalueerd: we konden dankbaar constateren dat we veel opgebouwd hebben, meer een team vormen en dat we elkaar en de leerlingen steeds weer willen bepalen bij Deuteronomium 33 vers 27: 'onder u zijn eeuwige armen'. Kortom: we hebben Gods zegen ervaren.

2. Waarom een apart team voor de derde klassen havo/vwo? Wat maakt deze groep bijzonder?

De derde klassen vormen een groep apart: schakelklassen tussen Onderbouw en Tweede Fase, waarin leerlingen volop in de puberteit zitten en in een jaar enorm veranderen. We merken dat er vaak op geestelijk terrein een voorlopige geloofskeuze plaatsvindt. Laten veel jongeren aan het begin van de derde klas zich nog erg 'sturen' door hun ouders, aan het eind van de derde is hun eigen motivatie en aanpak belangrijker en lijkt de invloed van de 'groep' groter dan die van 'thuis'.

Docenten noemen lesgeven in de derde klas uitdagend. De verschillen in belangstelling en puberteit zijn groot. Een voorbeeld: aan het begin van de derde klas lijken vooral meiden geboeid door seks en relaties, de jongens gaan pas in de loop van het jaar deze belangstelling steeds openlijker uiten.

In de derde is het niveau van een klas verder begrensd als we het vergelijken met een tweede klas vwo/havo. Sommige jongeren komen in de derde vanuit een zorgklas(i-avo), anderen hebben een vwo+ traject gevolgd. In de derde klas vindt voor alle jongeren de profielkeuze plaats, waarbij veel jongeren kritisch moeten kijken naar hun eigen (on)mogelijkheden.

Samenvattend: Voor een leerling is de derde klas een jaar vol actie en dynamiek qua leren, ontwikkelen en groeien.

3. De plek van het team binnen de locatie.

Terug naar de evaluatie van 2 juli jl.: het team vindt het fijn dat er al veel zichtbaar is geworden in de afgelopen twee jaar. Het werd op prijs gesteld dat we niet lang vergaderen, maar actief dingen oppakken. Er kan heel veel, initiatieven en ideeën krijgen veel ruimte. Het komend jaar kiezen we ervoor om onze energie te gebruiken om de dingen verder uit te bouwen. Als nieuwe aandachtspunten willen we gericht aandacht geven aan de uitkomsten van het inspectierapport vwo. Van het inspectiebezoek staat een verslag op internet.

In het locatieplan 2010-2015 wordt in het licht van het *hogere doel* van de locatie veel aandacht besteed aan de kernwaarden en de kernkwaliteiten van de locatie. Voor de duidelijkheid hier nog een keer dit hogere doel:

'De Locatie Tweede Fase wil leerlingen in de levensfase 14 tot 18 jarigen die op weg zijn naar een diploma h/v binnen een traject van kwalitatief goed onderwijs toerusten met bouwstenen voor een leven als volwassen christen om zelf verantwoorde keuzes te kunnen maken voor hun toekomst.'

In dit teamplan willen we dat uitwerken aan de hand van onze acties vanaf 2008. Daarbij benoemen we wat goed ging en wat we willen bijstellen.

Dat doen we aan de hand van de kernwaarden: geloof, respect, zorg, kwaliteit, leerling-gericht en plezier.

We willen de onderwijspraktijk recht doen. Daarom zetten de PDCA-cyclus (plan/do/check/act, zoals in het locatieplan toegelicht wordt) wel herkenbaar neer, zonder steeds de situatie van twee jaar geleden te beschrijven. We durven te stellen dat het onderstaande nieuw beleid is dat teambreed gedragen wordt in de derde klassen, wat niet uitsluit dat vóór 2008 collega's hier ook mee bezig waren op persoonlijke titel.

A. Geloof

Als team willen we bewust aandacht geven aan identiteit.

De slogan van de Guido de Brès is: 'Geloof in je toekomst!'

Het christelijk geloof is een centraal item op onze school en we vonden als team dat dit onderdeel meer aandacht verdiende. In het onderzoek onder 250 leerlingen op onze locatie (juni 2010) is gebleken¹ dat veel leerlingen die aandacht op belangrijke onderdelen missen terwijl ze verwachtten dat aandacht voor het geloof op een gereformeerde school als vanzelfsprekend aanwezig zou zijn.

We kijken naar wat we willen op basis van waar we mee bezig zijn geweest:

- **Docenten algemeen**

a. Vanaf 2008 vroegen we zes keer per jaar een collega een wand in te richten met een christelijk feest als thema. We zien leerlingen even stilstaan bij zo'n 'nieuwe' kunstuiting en daarover ook regelmatig met elkaar in gesprek gaan. We willen hiermee doorgaan en leerlingen zo'n wand laten vormgeven.

b. Als collega's kwamen we aan het begin van elke maand bij elkaar om samen te bidden voordat we aan ons werk begonnen. Soms schoof er een collega van een ander team aan, maar het aantal bleef beperkt.

Omdat we de kring graag wilden uitbreiden en een structuur wilden vastleggen, hebben we een voorstel gedaan aan het LMT(Locatiemanagement team) in elke periode een eerste uur in de jaarplanning op te nemen en als ouders, docenten en leerlingen samen te komen om te bidden. Het voorstel is mede ondertekend door de collega's Jeroen van der Lek en Wessel van de Kamp. Afgesproken is leerlingen en het vak godsdienst een actieve rol in de voorbereidingen te geven. Er is al jaren een gebedsgroep van ouders op de Tweede Fase. We willen niet alleen deze groep erbij betrekken, maar *alle* ouders uitnodigen.

c. We vinden het als team vanzelfsprekend dat onze christelijke identiteit terugkomt op onze vergaderingen en in het bidden met en voor elkaar en de leerlingen.

In 2009 zijn we op uitnodiging van Gertjan Oosterhuis op bezoek geweest bij de evangelische scholengemeenschap de Passie in Utrecht. We werden daar geïnspireerd door een schoolvariant van Youth Alpha en een dagelijks mentormoment rond de dagopening. Komend jaar staat een teambezoek aan christelijke scholengemeenschap Groevenbeek in Ermelo gepland met uitwisseling op vakniveau.

- **Mentoren**

Aan het einde van het schooljaar willen mentoren leerlingen iets goeds meegeven. Vorig jaar hebben de teamleden Henk ter Haar en Walter Leendertse zelf een kaartje ontworpen, dit jaar is gekozen voor een kaartje van Max Lucado, met ruimte voor een persoonlijke boodschap van de mentor.

¹ Lian Slager, Gereformeerde Hogeschool Zwolle, onderzoek naar schoolpastoraat

In een derde klas is de mentor de centrale figuur voor de leerlingen. Dat kan soms zwaar en verrijkend tegelijk zijn. Vier voorbeelden:

1. Toen in 2008 jaar een broer van een leerling overleed en in 2009 jaar een moeder stierf, is er een advertentie gezet namens de klas. Bij de tekst zijn leerlingen actief betrokken. De advertenties en rouwkaarten zijn vergroot opgehangen op het mededelingenbord.
 2. Bij het project *Cross Your Borders* wordt op een eigentijdse, interactieve manier drie dagen lang aandacht gevraagd voor armoede en nood in de wereld. Dit project in oktober 2009 was een voorbouwen op het Onderbouwproject I4U, nu weliswaar door een niet-christelijke organisatie, maar uitstekend passend binnen de identiteit van de Guido de Brès. Leerlingen en ouders waren positief over dit project. Als mentoren en collega's zagen we ook verbeterpunten: we waren bijvoorbeeld te weinig betrokken bij de briefing, dat gaf onduidelijkheid en te weinig afstemming met de gastdocenten. Ook kregen sommige mentoren te maken met onevenredig veel werkdruk. De cultuurkaart financiert een deel van de kosten van het project.
 3. Op de Onderbouw en in het VMBO gebruiken mentoren de methode *Leefstijl*. Ons team stond hier niet positief tegenover: men had liever meer vrijheid om zelf een programma samen te stellen dat past bij onze leerlingen. Een onderzoek in oktober 2009 onder derdeklassers havo/vwo door collega Christianne van den Berg over het effect van de methode *Leefstijl* in de Onderbouw leverde een negatief beeld op. Samen met een concreet alternatief programma kreeg het team ruimte van de directie om door te gaan met het vormgeven van 'maatwerk'. We gaan in oktober 2010 opnieuw een onderzoek doen onder derdeklassers naar de ervaringen van *Leefstijl* in de Onderbouw.
 4. Mentoren gaven aan graag extra ondersteuning te krijgen bij de kerstviering. Daarop heeft de teamleider het initiatief genomen tot een locatiebrede kerstviering in 2009. Voor 2010 ligt het kader al vast. Op suggestie van een leerling is de spreker/zanger Martin Brand uitgenodigd. De betreffende leerling heeft ook de verantwoordelijkheid voor de boeking gekregen. Dit jaar wil een paar teamleden onderzoeken in hoeverre leerlingen meer betrokken kunnen worden bij de vormgeving van een centrale viering. Naast het verzorgen van de muziek, wordt daarbij gedacht aan zelfgemaakt filmmateriaal.
- In april 2011 is voor het eerst een paasviering gepland voor alle derde klassen: de jonge theoloog David Heek zal dan spreken.

Andere identiteitsgevoelige onderwerpen krijgen elders in dit plan aandacht.

B. Respect

We spreken elkaar aan op respect, waarbij we focussen op de ruimte voor elkaar.

Bij dit onderwerp horen duidelijkheid en grenzen. We zijn er mee aan de slag gegaan: soms in het klein, door een actieve houding rond schoolregels en zelfverdediging voor meisjes, soms in een groot project als de lesmethode 'Homo in de klas'.

- **Leerlingen**

- a. Alle leerlingen in de derde klas tekenen in het begin van het jaar de schoolregels voor 'gezien'. Dit geeft duidelijkheid en voorkomt discussies achteraf. We informeren de ouders en sturen ook hen de schoolregels toe. De mentor geeft bij de opstart veel aandacht aan respect.
- b. In de derde klassen willen we graag meer gericht aandacht geven aan de omgang van jongens en meiden met elkaar en met anderen, ook als het gaat om respect voor elkaars eigenheid in seksueel opzicht en de verhouding liefde en seks. De derde klas is het laatste jaar dat de leerlingen in een klassenstructuur met elkaar optrekken o.l.v. een mentor. Dat geeft kansen om op school -aansluitend bij thuis- vormend bezig te zijn.
- c. Een aantal mentoren (het initiatief kwam van de collega's Henk ter Haar en Arjan de Jong) wil graag mentorlessen J/M ontwikkelen, waarbij de jongens met elkaar (o.l.v. een mannelijke mentor) en meiden (o.l.v. een vrouwelijke mentor) over dingen als masturbatie, loverboys, internet en het respecteren van je eigen grenzen. We willen daarbij leren van elkaar en anderen (collega's uit Arnhem), maar realiseren ons dat het een lastig traject is.
- d. Collega Roeline Wiltink kwam met de suggestie voor lessen 'weerbaarheid voor meisjes'. Toen bleek dat collega Wessel van de Kamp hiervoor gecertificeerd is, zijn de lessen omgebouwd tot een locatiebrede module, waarbij ook Arjan de Jong betrokken is als derde klas mentor/sportdocent.

- **Aandacht voor actief burgerschap en minderheidsgroepen**

De overheid stelt eisen als het gaat om lessen in actief burgerschap.

- a. In het team Derde Klassen gaan we bij het vak geschiedenis op excursie naar Kamp Amersfoort en museum Groesbeek. Dit jaar bezochten we voor het eerst de Grebbeberg. Dit is goed bevallen. Al deze activiteiten zijn

lessen over democratie, Wereldoorlog II en fascisme. Ook het project Cross Your Borders is in 2010 door de inspectie erkend als vorm van lessen in burgerschap.

b. In lijn met eisen van de overheid rond minderheidsgroepen zijn we als team vanaf januari 2009 nauw betrokken bij de ontwikkeling van de lesmethode *Homo in de klas* van Grip² en Contrario³.

In juni 2009 is er een pilot geweest in een mentorgroep havo en een mentorgroep vwo. Na een gedegen evaluatie is de lessenserie gehouden in alle derde klassen havo/vwo, uitlopend op gastlessen in de projectweek in oktober. Vooral de mentoren in het team gaven aan het spannend en tegelijk waardevol te vinden bij dit project betrokken te zijn.

Tijdens de gastlessen zijn er enkele dingen gebeurd die op gespannen voet stonden met de identiteit van de Guido de Brès. De samenwerking met Contrario had al gezorgd voor kritische vragen van een paar ouders. We hebben ruimte gekregen van Grip andere gastsprekers te vragen en dat betekent dat we komend jaar gebruik maken van gastsprekers van RefoAnders⁴. Deze gang van zaken hebben we ervaren als een voorbeeld waarin duidelijk wordt dat het team en de teamleider veel ruimte en vertrouwen krijgen om de zaken binnen de leerlingen groep samen vorm te geven. Over de overstap naar RefoAnders is feedback gevraagd aan ouders. Zij geven aan het positief te vinden, ook omdat 'jullie naar ouders luisteren'. Er is veel waardering en respect uitgesproken voor de moed om dit onderwerp op de agenda te zetten in de derde klassen havo/vwo.

Voor komend jaar overwegen we of we ook buiten de derde klas informatie moeten geven over de lessenserie en collega Willem Jan van der Toorn maakt een handreiking voor mentoren.

C. Zorg

Als team willen we meer structuur geven aan de zorg voor leerlingen die dit nodig hebben.

Wat hebben we in 2008-2010 als team rond zorg opgepakt?

- **Doorlopende leerlijn voor zorgleerlingen in havo 3**

a. Voor leerlingen uit de i-avo was er tot vorig jaar geen overbrugging naar de Tweede Fase. Zulke leerlingen kwamen in een reguliere havo 3 klas. Door ouders en i-avo team werd al jaren om een aanpassing gevraagd. Anderhalf jaar geleden zijn we begonnen met het idee van een structuurklas (zie bijlage 2, blz. 13), die in september 2009 van start gegaan is. We kijken terug op een geslaagde pilot, waarbij met name de mentor (Wouter Muijs) zich erg ingezet heeft. Collega Ineke Eigenraam heeft in 2010 een onderzoek gedaan naar de ervaring van leerlingen, ouders en docententeam. Over de volle breedte overheerste tevredenheid. In augustus gaan we verder met de structuurklas, waarbij we -vanuit de aanbevelingen- vooral het onderling overleg tussen docenten verder willen intensiveren. Het eerste jaar hebben we ervaren dat er meer kennis en ervaring uitgewisseld werd. We hopen dat collegiale ondersteuning op het gebied van leerlingbegeleiding zich verder uitbreidt.

b. We realiseren ons dat de aansluiting tussen Onderbouw en derde klas moet verbeteren, vooral als het gaat om zorg. Met het oog daarop is er vaker verleg tussen beide locaties ingepland.

c. Met de Onderbouw is in 2010 een gezamenlijk protocol vastgesteld op het gebied van dyslexie en ontheffing van een tweede vreemde taal. Als het gaat om verschillende nieuwe hulpmiddelen voor dyslexie (Daisyspeler en Kurzweil) zijn er in 2010 afspraken gemaakt rond het uitwisselen van ervaringen en kennis.

- **Uitdaging slimme vwo-leerlingen**

a. In 2009 is gekeken naar de vormgeving van een V+ klas in vwo3. Daarbij is overlegd met ouders en teamleiders Onderbouw. Hieruit kwam voor 2010-2011 de wens voor een duidelijke gymnasiumklas (beide klassieke talen verplicht) en daarbuiten extra uitdaging voor elke vwo3 leerling. In samenwerking met de studiebegeleider (Jan Caan) zijn vier modules onderworpen rond studievoordigheden, persoonlijke leerstijl en timemanagement. Daarnaast zijn negen modules ontwikkeld rond specifieke onderwerpen. Elke leerling uit v3 kan via een contractvorm zo'n module volgen. (bijlage 3, blz. 15) Onder 'kwaliteit' meer over deze modules.

b. In 2009 zijn twee docenten (Henk Schilthuis en Hannah Klamer) benaderd met de vraag om de mogelijkheden te onderzoeken een korte serie vaklessen bij natuur/scheikunde en aardrijkskunde in het Engels te geven. In juni 2010 is hier een positief vervolg aan gegeven met de collega's At van der Scheer (nask), Maarten van Beveren (ak) en Wouter Muijs (en). We willen zo op een laagdrempelige manier een uitdaging bieden voor een hele klas, waarbij we nieuwe mogelijkheden verkennen in een andere setting.

² Het identiteitsplatform van de 4 samenwerkende scholen voor gereformeerd voortgezet onderwijs

³ Vereniging voor gereformeerde homo's en lesbiennes

⁴ Reformatorische stichting voor behartiging van homobelangen

Positieve bijkomstigheid: eind juni 2010 bleek dat er een tweede gymnasiumklas gevormd kon worden. Totaal 33 leerlingen kozen voor klassieke talen.

Voor beide klassen is bewust gekeken naar docenten die door hun didactiek extra uitdagend onderwijs bieden voor slimme leerlingen.

c. Door collega Ineke Eigenraam is in het voorjaar van 2010 een onderzoek gedaan onder ouders en leerlingen die betrokken waren bij een v+ groep in de afgelopen tien jaar. Het uitkomst was dat in de derde klas wel meer uitdaging voor extra slimme leerlingen gewenst werd, maar niet in de vorm van verlenging van v+ in de derde klas.

- **Leerling-bespreking en zorgteam**

a. We willen leerlingen zo goed mogelijk in beeld krijgen, vooral als we vermoeden dat extra hulp wenselijk is. In 2009-2010 is er een aantal keren een leerling-bespreking geweest waarbij verschillende leerlingen besproken zijn op voordracht van de mentor. Komend jaar kan de leerling-bespreking verder uitgebouwd worden en een duidelijke plaats krijgen binnen de leerlingenzorg. Als team hebben we hierbij ondersteuning van het zorgteam.

b. In september 2010 gaat het leerling-loket van start. Dat gaat o.m. de absentie bijhouden en controleren. We moeten als team samen met de andere teams een manier ontwikkelen waarin signalering en zorg goed op elkaar afgestemd zijn en waarbij ouders, leerling-loket en mentoren/teamleider elkaar versterken in het belang van de leerling. In 2008-2010 konden we door samenwerking als team vaak snel reageren op spijbelgedrag: lijk-op-stuk maatregelen. We willen dit graag voortzetten.

c. De afgelopen twee jaar nam de teamleider het initiatief om te spreken met leerlingen die de eerste vier schoolweken opvielen door negatief gedrag. Bij herhaling volgde een gesprek met de ouders en mentor. Bij deze vorm van zorg staat oplossingsgerichtheid centraal. Door nauw samen te werken met het leerling-loket willen we dit voortzetten.

- **Team en zorg: elkaar versterken**

a. Als team hebben we het boek *Oplossingsgericht werken in het onderwijs*⁵ aangeschaft en besproken onder leiding van de locatiebrede coach. We hebben het ervaren als waardevol voor eigen functioneren en leerlingbegeleiding, maar het bleek lastig om het boek in juni 2010 daadwerkelijk gelezen te hebben. Wellicht dat we komend jaar een tweede bespreking van dit boek houden.

b. De zorgcoördinator Henk ter Haar heeft het afgelopen jaar op een teamvergadering een presentatie verzorgd over de leerlingenzorg en in september 2010 wordt er informatie gegeven door de schoolverpleegkundige op een teamvergadering.

c. In 2009-2010 hebben we verschillende leerlingen gevraagd als buddy op te treden van een leerling die extra ondersteuning nodig had op leerling-niveau. Dit werkte goed en versterkend, ook voor de buddy zelf. Om deze buddy's te belonen bedacht en ontwierp collega Walter Leendertse een 'buddy-ploma'. De mentor reikte het ingelijste certificaat uit op de laatste schooldag.

d. De studiebegeleider Jan Caan constateerde dat de laatste twee jaar derdeklassers gerichter en in een vroeger stadium van het jaar door mentoren naar hem verwezen worden en daardoor beter geholpen kunnen worden.

De studiebegeleider heeft in 2009-2010 twee keer een korte presentatie verzorgd op een teamvergadering: over taalgebruik bij instructie en mindmapping.

e. Het team waardeert de inzet van de teamleider, maar heeft zorgen rond haar werkdruk. Teamleden gaven aan dat er meer gedelegeerd kan worden. Dit zien we voor 2010-2011 als een uitdaging. Naar aanleiding hiervan is een stappenplan opgesteld aan de hand waarvan teamleden een vwo-module kunnen organiseren.

f. Als team zijn we, op vrijwillige basis, begonnen met intervisie. Collega's Henk ter Haar en Ineke Eigenraam hebben dit gecoördineerd. Intervisie is een gevoelig punt bij het team: prima om van elkaar te leren, maar de vorm waarin dat gebeurt, is discutabel. Voor 2010-2011 lijken vier intervisiebijeenkomsten haalbaar.

Intervisie lijkt een middel om te komen tot een betere uitwisseling van docentstijlen en klassenmanagement, een complex onderwerp dat we als team pas echt kunnen oppakken als we het samen met de andere collega's doen die lesgeven in de derde klassen en zo samen de zorg aan leerlingen ondersteunen.

⁵ Louis Cauffman & Dick J. van Dijk, den Haag, 2009

D. Kwaliteit

Als team vinden we kwaliteit een lastig begrip: hoe hoog ligt de lat?

De afgelopen twee jaar hebben we op veel terreinen de kwaliteit aangepakt. We hebben daarbij gekeken naar onderdelen waar met weinig inspanning, zichtbare verbetering mogelijk was. We hebben veel acties ingezet en afgemaakt. Als docenten hadden we daarbij een andere perspectief dan ouders, leerlingen of de inspectie.

- **Vrijheid en publiciteit**

a. Het is positief dat we als team veel vrijheid krijgen om acties in gang te zetten. Tegelijkertijd realiseren we ons dat we het gevaar lopen daarbij geen samenhangend beleid te volgen, maar ad hoc te reageren op situaties en mogelijkheden vanuit eigen ervaring en intuïtie. Op deze praktische beleidsterreinen zou het team de ondersteuning van een onderwijskundige waarderen. Deze missen we nu op de locatie Tweede Fase.

b. Ook als het gaat om de P.R. krijgen we veel vrijheid en toont het team veel initiatief: over acht verschillende items uit de derde klas werd het afgelopen schooljaar in de media bericht. Teamleden ervaren dit als positief en motiverend, wat blijkt uit gesprekken en het aandragen van suggesties. Posters, uitnodigingen, persberichten enz. vroegen de afgelopen twee jaar veel tijd en aandacht van de teamleider. De samenwerking met de collega's Wieke Huisman(vormgeving) en Jofina Tamminga(P.R.) hierin verliep heel plezierig, maar de rol van teamleden hierbij kan groter. Bij de voorlichting door de predikanten (gecoördineerd door collega Dineke Klei) merkten dat we kritischer moeten zijn bij het voorbespreken van doelstelling en vormgeving van gastsprekers. Het lijkt haalbaar om komend jaar drie keer met een berichtje over de derde klassen in de publiciteit te komen.

c. In mei jl. is de inspectie op bezoek geweest, die in het bijzonder heeft gekeken naar het vwo onderwijs. Hierover is een intern verslag verschenen op 28 mei 2010 en op het team besproken. De volgende drie actiepunten hebben we op de teamagenda gezet voor komend jaar:

1. Kritisch kijken naar ons gebruik van de lestijd: starten de lessen op tijd? Hoe gaan we om met laatkomers? Wat spreken we af als leerlingen buiten het lokaal aan het werk gaan? Wanneer mag een klas eerder weg? Over deze dingen willen we het komend jaar met elkaar in gesprek en komen tot afspraken, samen alle collega's die lesgeven aan de derde klas.
2. Borging van toetsen. Als team zijn we hiermee van start gegaan in de vierde toetsperiode en hebben een systeem uitgeprobeerd. Daarmee wordt een print van elke toets+ correctiemodel vooraf ingeleverd bij de teamleider, samen met een notitie welke docenten samen verantwoordelijk zijn voor een toets. De proef is geëvalueerd, prima bevallen en wordt in dezelfde, herkenbare vorm voortgezet.
3. Meer aandacht geven aan de doorgaande leerlijn, vooral vanuit de Onderbouw. We pakken dit aan door meer overleg in de jaarplanning op te nemen (zie: Zorg). Daarnaast vragen we om meer structuur bij de mentoroverdracht naar de vierde klas.

Nu volgen een paar onderdelen, waarbij kwaliteitsverbetering al zichtbaar is neergezet in de derde klassen:

- **Maatschappelijke stage**

In het schooljaar 2008-2009 is er een pilot gedraaid in Amersfoort, waarbij we de beschikking kregen over behoorlijk wat subsidie. Het geld is gebruikt om veel stages in te kopen bij zgn. 'makelaars'. Tijdens het project hebben verschillende ouders geklaagd over de inhoud en de identiteit van de stages. Afgelopen jaar kregen we geen extra subsidie meer en werd de teamleider verantwoordelijk voor de vormgeving. We hebben gekozen voor een andere aanpak, waarbij de leerling initiatief moet nemen en eigenaar wordt van zijn stage. Het idee hiervoor kwam van collega Klaas van Dijk: twee dagen in de projectweek werden ingepland voor de maatschappelijke stage. Zo vroeg mogelijk (infoavond tweede klassen) is dit gecommuniceerd naar ouders en leerlingen. Gewezen is op de verschillende voorwaarden en er zijn alternatieven aangeboden door de coördinatoren maatschappelijke stage. Leerlingen die hun stage vroeg regelden, konden beloond worden door een vrije dag in de projectweek. Vanwege het ontbreken van een digitaal registratiesysteem en onduidelijkheid over de opdracht van de coördinatoren, kregen de mentoren te veel werk rond de stages. Op twee kleine incidenten na, is de maatschappelijke stage in de derde tegen minimale kosten succesvol vormgegeven. Als team willen we meer inzicht krijgen – naar rato voor de derde klassen- in de besteding van de gelden die de school krijgt rond de maatschappelijke stage en het aantal dagen uitbreiden naar beide projectweken.

- **Wiskunde, het inhalen van toetsen en studiewijzers**

a. Bij wiskunde kijken we kritisch naar het niveau van de leerlingen: hoe zorgen we dat er een betere aansluiting komt tussen tweede en derde klas en hoe vergroten we de kansen van leerlingen om een exact

profiel te kunnen kiezen? Binnen de vakgroep is daarover overleg opgestart. De vakgroepvoorzitter (Kees Amoraal) heeft het afgelopen jaar met het oog daarop lesgegeven aan vwo 3.

b. Ouders en leerlingen hebben gevraagd om een uitleguur bij wiskunde. Door roosterperikelen is dit pas tijdens de vierde periode gebeurd. Het staat met ingang van het schooljaar 2010-2011 bij de roosterrandvoorwaarden. Hetzelfde geldt voor een uitleguur rond nask.

c. Sinds anderhalf jaar is er een centraal inhaaluur voor de derde klassen. Dat loopt prima, voldoet aan een behoefte en wordt gecoördineerd door collega Menno Kooistra .

d. De studiewijzers van de derde klas worden bij collega Ineke Eigenraam ingeleverd en gebundeld gekopieerd. Alle leerlingen krijgen ze sinds anderhalf jaar gebundeld. Echter: niet alle docenten werken met studiewijzers en nog vervelender is het dat ook de docenten die dit wel doen, de studiewijzers soms niet op tijd inleveren of toch apart verspreiden onder de leerlingen. In 2010-2011 willen we dit verder verbeteren en ook verder bespreken hoe we kunnen komen tot een (meer) gezamenlijke aanpak van het studiewijzers in de derde klassen. Het plan was om te werken met studiewijzers die een vaste opmaak hadden, maar dat bleek erg lastig te realiseren en we hebben dat daarom losgelaten.

- **Taken van docenten en mentoren**

a. Elke fulltime docent krijgt 80 uren voor 'niet lesgebonden taken', in deeltijd naar rato. In 2010 is een begin gemaakt met een overzicht waarin elk teamlid kan zien hoeveel uren er voor een bepaalde 'klus/taak' gegeven wordt aan de teamleden afzonderlijk. Dit overzicht heeft ervoor gezorgd dat verschillende taken herverdeeld zijn. (zie bijlage 4, blz. 17)

b. In de derde klas hadden we het afgelopen jaar te maken met twee beginnende docenten. De teamleider heeft het initiatief genomen om in het overleg met de schoolbrede coach (collega At van der Scheer) en samen met de afdeling P&O en betrokken collega's een programma op te stellen voor het informeren van startende docenten op de locatie Tweede Fase. Komend jaar gaan we dit testen en verbeteren.

c. Omdat in 2008-2010 veel opgestart is en deze initiatieven verder uitgroeien, willen we aandacht geven aan de toename in werkdruk die dit met zich meebrengt voor –met name- mentoren en teamleider. Voor de mentoren wordt het steeds lastiger om projecten en modules in te passen naast de profielkeuzebegeleiding en het 'gewone' mentoraatwerk, voor de teamleider betekent het coördineren en delegeren van de vwo-modules een extra belasting. (zie voor overzicht taken mentoren: bijlage 5, blz. 19)

d. De teamleider heeft het voornemen om regelmatig een kort gesprek in te plannen met elk teamlid afzonderlijk en ook meer lessen bij te wonen. In 2010-2011 probeert zij drie keer een gesprek + lesbezoek in te plannen met teamleden die korter dan vijf jaar docent zijn en twee keer met teamleden die langer dan vijf jaar docent zijn.

- **Faciliteiten en excursies**

a. In de derde klas zijn er verschillende excursies, waarbij een docent zelf het busvervoer regelt. In 2010 kregen we bij de excursies naar Groesbeek twee keer te maken met buspech door slecht onderhoud. We hebben facilitair manager Ron Kurvink gevraagd komend schooljaar het vervoerscontract voor alle excursies in de derde klassen te regelen.

b. Voor de gymnasiumleerlingen in de derde klas is het afgelopen jaar door collega Willem Jan van der Toorn samen met ouders een excursie georganiseerd naar Xanten. We onderzoeken mogelijkheden om voor de gymnasiumklassen dit jaar een tweedaagse excursie naar Trier te organiseren, terwijl de Xanten-excursie naar de tweede klas verschuift.

c. Het team is niet tevreden over de gebruiksvriendelijkheid van het leerlingvolgsysteem (LVS). Niet alleen zijn er teveel handelingen nodig om een opmerking in te voeren, ook de snelheid laat veel te wensen over en ontmoedigt het gebruik. Als team hebben we besloten om – zo lang als het nodig is- onze invloed aan te wenden om te komen tot een LVS dat sneller en gebruiksvriendelijker is.

- **Profielkeuzebegeleiding**

a. Om dit traject soepeler te laten verlopen, willen we met ingang van 2010-2011 drie keer per jaar een overlegmoment inplannen met decaan, mentoren en teamleider.

b. De invoering in 2009 van een vakkenboekje en een gebruiksvriendelijker vormgeving van de mentorhandleiding zien we als een resultaat van goede samenwerking tussen team en decaan.

c. We willen betere afspraken met de roostermaker over het digitaal invoeren van de profielkeuzes door leerlingen. Het afgelopen jaar was er voor de tweede achtereenvolgende keer vertraging aan 'de rooster-kant'. Teamleider en decanen hebben schriftelijk aan het roosterbeleidsteam gevraagd om dit in de toekomst te voorkomen.

- **Contacten met ouders**

a. Ouders tonen in de derde klas veel belangstelling voor het gebeuren in de klas. Naast de gebruikelijke mentorouderavond in september, hebben we een aparte mentorspreekavond (een idee van collega Wouter Muijs) ingepland voor najaar 2010. Hiermee willen we voorkomen dat de ouders voor een mentorgesprek op een gewone spreekavond in de 'knel' komen.

b. We willen graag werk maken van het informeren van ouders. Mentoren spelen daarbij een belangrijke rol als het gaat om dingen die in een bepaalde klas spelen, maar sinds anderhalf jaar wordt er door de teamleider elke vier weken een informatiememo gestuurd naar alle ouders om hen te informeren over algemene zaken die betrekking hebben op de derde klas. Het format van deze 'Buitenband' is maximaal een A4, met korte berichtjes en een rubriek waarin een docent iets 'uitlicht'. Veel ouders geven aan door de Buitenband meer betrokken te zijn met het schoolleven in de derde klas. Voor mentoren scheelt het tijd omdat een aantal berichten nu centraal gestuurd wordt, daarnaast heeft de teamleider de indruk dat er door de informatiememo minder klachten zijn van ouders en dat het een positieve berichtgeving over allerlei activiteiten ondersteunt. We willen dit voortzetten.

c. Toegenomen kwaliteit werd zichtbaar en hoorbaar in de informatiebijeenkomst met ouders rond de structuurklas (juni 2009) en de plannen rond v+ (februari 2010) (zie F: Leerling-gericht). Ouders gaven verder aan dat de overstap van Contrario naar RefoAnders (lesmethode *Homo in de klas*) gezien werd als een 'luisteren naar ouders'.

E. Plezier

N.a.v. onderzoek: 40% ervaart de middelbare schooltijd als 'ongelukkig'.
(Als u zich hierin niet herkent, heeft u vast geen acne gehad...)⁶

- **Timing en activiteiten**

In de periode 2008-2010 bleek dat *timing* een bepalende factor is voor plezier.

Op tijd organiseren geeft meer mogelijkheden om te genieten, op tijd communiceren vermindert de onzekerheid waar veel pubers mee kampen. Dit laatste willen we het komende jaar verbeteren. De site en Magister kunnen daar een belangrijke rol in spelen.

Het is lastig om de timing binnen het jaarrooster goed in te schatten, er spelen vaak veel onverwachte factoren een grote rol. Een verkeerde inschatting gaat snel ten koste van een stuk plezier. We willen hier alert op zijn:

a. De projectweek in oktober wordt daarom minder belast met mentoractiviteiten en het inplannen van de modules rond drugs en alcohol krijgen meer aandacht.

b. In 2010 ging het wel goed bij de WK: voor maandag 4 juni een aangepast rooster, samen de voetbalwedstrijd kijken op school en voor dit plan 'Paladijnenbreed' steun zoeken, resulteerde in veel plezier en tevredenheid.

c. Ook pakte de timing goed uit bij de Kunstsdag in juni 2010: collega Walter Leendertse bedacht een geweldig programma met cabaretier Jo de Rijck en workshops waar leerlingen uit konden kiezen. De kunstsdag vond plaats op de laatste lesdag voor de laatste toetsweek, anders een dag met weinig gemotiveerde leerlingen, nu met veel enthousiasme.

d. Hetzelfde gebeurde in juli 2009 bij de sportdag als afsluiting van het schooljaar: door de relaxte opzet van collega Arjan de Jong en opnieuw veel keuze voor de leerlingen, werd er op een uiterst plezierige manier afscheid genomen. Nieuw was in juli 2010 de mentorafsluiting tijdens het eerste uur. Een geslaagd geheel.

e. Het herfstfeest in november 2009 betekende het eerste echte 'schoolfeest' op de locatie sinds jaren. We zijn voorzichtig van start gegaan, veel leerlingen vonden de eindtijd 'kinderachtig vroeg'. Het thema (sixties) prima, de muziek/licht/aankleding (collega's Alex Geurtsen en Walter Leendertse) uitstekend. Voor herhaling vatbaar.

f. In januari 2009 zijn alle derde klassen gaan schaatsen op de Vechtse Banen in Utrecht. Dit organiseerden we samen met Motor. Het was een groot succes. Vanwege de strenge winter is het schaatsen januari 2010 niet doorgegaan. In 2011 willen we dit wel weer gaan doen en hierover beter afstemmen met Motor.

Opmerking: vergeleken met andere onderdelen komt het onderdeel plezier er wat bekaaid af. We wijzen erop dat heel veel acties die niet onder het kopje plezier genoemd worden, wel zorgen voor plezier en sfeer en dat plezier heel moeilijk meetbaar is.

⁶ Chip/Dan Heath, *Switch*, Pearson Education, 2009

F. Leerlinggericht

We discussiëren er soms over als team: wie is de klant op school? De leerling of de ouders?

In samenwerking met de ouders willen we de leerling zo veel mogelijk centraal stellen.

We kijken daarbij achtereenvolgens naar initiatief, betrokkenheid, interactie, conflicten en uitdaging.

- **Initiatief van leerlingen belonen**

Regelmatig komen leerlingen met goede ideeën. Die honoreren we. Bijvoorbeeld:

a. De module drama die komend jaar opgestart wordt: verschillende leerlingen gaven in het voorjaar aan dat ze drama/toneel missen op de Guido.

b. Twee leerlingen uit vwo 2 kwamen met het verzoek hun paludarium⁷ te mogen verhuizen naar de Tweede Fase. Deze leerlingen hebben op ons verzoek zelf een contract opgesteld. Er zitten nogal wat haken en ogen aan zo'n paludarium, maar deze bezwaren wegen niet op tegen het enthousiasme en kennis van de twee leerlingen en de mogelijkheid om leerlingen hierin uitdaging en verantwoordelijkheid te geven.

c. Een ander voorbeeld is de grote betrokkenheid van de leerling bij het invullen van de maatschappelijke stage het afgelopen jaar. Geen grote groepen op school, maar een eigen invulling en een eigen verantwoordelijkheid, waar je als leerling een vrije dag aan over kunt houden

d. Vier klassen zijn dit jaar in het voorjaar een dag naar pretpark Walibi Flevo geweest als mentoractiviteit. Als ze door veel lesuitval een korte dag verwachtten, namen leerlingen het initiatief en vroegen de teamleider toestemming om e.e.a. met de roostermaker te regelen. Dit bleek te kunnen zonder meer lesuitval.

e. Bij de module 'kennismaking met games' bleek een van de deelnemers al veel kennis over het maken van games te hebben. Op initiatief van collega Jacqueline Nijenhuis (informatica) heeft deze leerling een eigen programma gevolgd en meegedaan aan een landelijke wedstrijd voor het ontwerpen van een game, waarbij hij de eerste prijs haalde. Een voorbeeld van leerling-gerichtheid, waarbij we het lef hebben een uitzondering te maken voor een leerling.

- **Betrekken van leerlingen bij activiteiten**

a. Sinds 2009 leidden leerlingen groepjes rond op de informatieavond voor ouders met een leerling in de tweede klas. In 2010 vertelden twee leerlingen spontaan aan de volwassenen over hun positieve ervaringen in de derde klas bij het vak Kunst en Muziek. We kijken naar mogelijkheden dit uit te breiden, bijvoorbeeld bij de Open Dag.

b. Bij verschillende activiteiten werken we actief samen met Motor en de Leerlingenraad(LLR): zoals bij het schaatsen, het Herfstfeest en breder bij de kerstviering en de WK. Ook zoeken we actief naar mogelijkheden om collega's te ontlasten en leerlingen leermomenten te geven. Zo worden oudere leerlingen (met sport als keuzevak) actief ingezet bij de organisatie en begeleiding van de sportactiviteiten bij opstart en afsluiting van het schooljaar.

c. Een klas droeg in 2009 actief verantwoordelijkheid bij het organiseren van het Herfstfeest (o.l.v. collega Walter Leendertse) en werd daarvoor beloond. Het vergrootte het draagvlak van het feest onder leerlingen. Dat bleek o.m. uit de verontwaardigde reacties toen achteraf bleek dat er door een paar leerlingen voor het feest alcohol gedronken was.

d. Ook het inzetten van een leerling als buddy is een voorbeeld van leerling-gerichtheid (besproken bij C:Zorg). Dit willen we voortzetten.

- **Meer interactie**

a. Het project Cross Your Borders past bij derdeklassers anno 2010 door de mix van werkvormen en informatiemiddelen. Leerlingen hebben het project positief beoordeeld bij de evaluatie, al gaven sommige groepjes aan dat het tempo wel wat hoger mocht. Dit is teruggekoppeld en we willen als reactie daarop meer aandacht geven aan de samenstelling van de groepjes. Een ander verbeterpunt bestaat uit de uitbreiding met een microkredietdag, een suggestie van collega Ruth Looijenga. We wilden als team echter geen project van 4 dagen. Cross Your Borders heeft positief gereageerd op onze suggestie om in de vastentijd voor Pasen een 'losse' microkredietdag te organiseren op de Guido.

Door de uitbreiding van het project CrossYourBorders met een microkredietdag neemt de interactie van het project verder toe en krijgt het ook een 'follow-up'.

b. In de Onderbouw hebben leerlingen info gehad over verslaving in het algemeen en roken in het bijzonder. In de derde klas doen we dit werk niet over, maar breiden we sommige onderdelen uit, met name als het gaat om blowen en alcohol. We maken daarbij gebruik van computer modules van Instituut Maliebaan, omdat deze goed aansluiten bij de derdeklasser en de onderlinge verschillen. Onderzoek heeft uitgewezen dat het averechts kan

⁷ Een combinatie van een terrarium en aquarium

werken om verslaafden op school uit te nodigen om te spreken voor 14/15 jarigen. Pubers van deze leeftijd zien zo iemand niet als afschrikwekkend voorbeeld, maar als *losers*. Het confronteren met feiten en filmbeelden via een computermodule, sluit beter aan bij de doelstelling. Komend jaar willen de mentoren uitwisselen hoe je beter voorbereid een klassengesprek over deze onderwerpen kunt voeren.

c. De ouderavond over 'Onder invloed' van Instituut Maliebaan trok in 2010 weinig ouders. We wijten dit o.m. aan het verschuiven van de datum, waardoor de avond nu in mei plaatsvond. Na evaluatie met de spreker en de modules, willen we deze avond in 2011 beter neerzetten, ook als het gaat om het interactieve karakter.

d. Bij de lesmethode 'Homo in de klas' is er sprake van een behoorlijke mate van interactie: tussen leerlingen onderling, tussen mentor en leerlingen en tussen gastspreker en leerlingen. Juist deze interactie maakt de lesmethode kwetsbaar. Dit zorgt ervoor dat we als mentoren en team veel aandacht willen blijven geven aan de inhoud en de vormgeving van deze lessen en de begeleiding van de gastsprekers.

- **Leerling-gericht bij conflicten**

Bij incidenten en conflicten proberen we vaker de leerling te betrekken op een positieve manier ('zorg' i.p.v. 'straf') en i.p.v. stil te staan bij de oorzaak en achtergrond van het *ontstaan* van het probleem, te focussen op mogelijke oplossingen. Hierbij krijgt de leerling een actieve en centrale rol. Het logische gevolg is veel meer gesprekken met ouders en leerling samen. Dit is een vorm van leerling-gerichtheid en interactie, maar ook een uitdaging: de leerling bewust maken van keuzes en mogelijkheden en daarin verantwoordelijkheid geven. Het past bij de leeftijd van de derdeklassers en de groei naar de Tweede Fase. We willen dit vaker toepassen.

- **Uitdaging slimme leerlingen**

a. We wilden graag een vervolg van het vwo+ traject van de Onderbouw. Tijdens de presentatie van de plannen hiervoor in februari 2010 gaven de ouders aan dat de v+ leerlingen liever bij elkaar wilden blijven als gymnasiumgroep. Hun suggesties om Latijn en Grieks verplicht te stellen en de uitdaging los van een bepaalde vwo -klas aan te bieden, zijn uitgewerkt. Er was bij dit traject sprake van duidelijke interactie met de ouders.

b. Door ouders werd positief gereageerd op plannen om reflectie te bieden rond leerstijl en studievaardigheden, juist voor hoogbegaafde leerlingen. Als gevolg van deze stimulans bieden we komend jaar 4 modules aan.

c. Voor het volgen van de modules door vwo-leerlingen is er een aantal spelregels opgesteld, waardoor er sprake is van een 'contract'. Dit heeft de instemming van de inspectie. Leerlingen krijgen veel vrijheid en worden uitgedaagd om interessante lessen te volgen en dingen te beleven, terwijl ze verantwoordelijkheid krijgen zelf 'bij te blijven' als ze gewone vaklessen missen. We kijken bij de modules naar onderwerpen en gebieden die niet terugkomen in het vwo curriculum in de Tweede Fase.

- **Thema avonden voor ouders en leerlingen samen**

a. In februari 2010 hebben we voor het eerst een thema-avond georganiseerd voor ouders en leerlingen samen, met de bedoeling door deze interactie meer opbrengst te generen. De avond met Ben Tiggelaar was een doorslaand succes en we hopen dat over een paar jaar te kunnen herhalen.

b. Via de studiebegeleider Jan Caan kregen we het idee iets te organiseren rond het boekje: 'Help ik leer slim!'. Hierin wordt op een begrijpelijke manier het puberbrein i.c.m. effectief leren behandeld. Auteur Gerjanne Dirksen van Instituut BCL komt op 18 november 2010 spreken voor ouders en leerlingen. Ook voor haar wordt het de eerste keer dit onderwerp te behandelen voor pubers en ouders, waarbij de eerste groep centraal staat. Het boekje wordt voor het hele team aangeschaft, met de bedoeling deze kennis breder in te zetten.

Afsluitend:

Er zijn veel plannen bedacht en er is veel opgestart en gerealiseerd binnen de derde klassen. Daarin zien we veel collegialiteit en enthousiasme. Dat inspireert en stemt dankbaar. Bij het werken in het christelijk onderwijs ervaar je naast de dimensie van het toekomstgericht bezig zijn ook het extra perspectief, zoals Guido de Brès dat in 1561 al verwoordde:

'...er is niemand die ons zo liefheeft als Jezus Christus'.

Het zou geweldig zijn als we deze boodschap met elkaar mogen beleven in de school.

Augustus 2010, Henriëtte Boersma

Teamplan derde klassen (versie augustus 2010)

1. Karakterisering van de derde klas:
 - ✓ Schakelklas tussen onderbouw en tweede fase
 - ✓ Profielkeuze vindt plaats
 - ✓ Motivatie en aanpak rond leren verandert, zowel bij de leerling als bij het lesaanbod.
 - ✓ Veel leerlingen maken een voorlopige geloofskeuze.
2. Bestaande aandachtspunten:
 - ✓ Zelfstandig leren werken
 - ✓ Orde/klassenmanagement
 - ✓ Begeleiding profielkeuze
 - ✓ Niveau bijwerken van vakken, b.v. wiskunde
 - ✓ Vormgeving zorg, identiteit en communicatie: vooral via mentor
 - ✓ Intervisie teamgenoten
 - ✓ Professionaliseren van docenten
3. Nieuwe aandachtspunten:
 - ✓ Als team vaker signaleren en rapporteren rond leerlingenzorg
 - ✓ Positieve uitstraling, zowel qua identiteit- als onderwijs-gerichte afspraken als team vergroten naar alle derde klas leerlingen
 - ✓ Aandacht voor meer en positief gerichte communicatie, extern en intern
 - ✓ Hoe maken we 'de Guido' aantrekkelijker voor de derdeklasser?
 - ✓ Absentie
 - ✓ Borgen van toetsen
 - ✓ Optimaliseren van de lestijd
4. Suggesties/mogelijke invullingen:
 - ✓ Contactmomenten als team uitbreiden, b.v. weekopening, uitwisseling informatie rond leerlingen en lesinhoud
 - ✓ De kwaliteit van leerlingactiviteiten uitbouwen
 - ✓ Gericht vorm geven aan identiteit richting leerling en docenten onderling: gebed, projecten, profielkeuze, leefstijl, vieringen
 - ✓ Bijdrage leveren aan (vier)wekelijkse 'Buitenband'.
 - ✓ Ondersteuning teamgenoten: bv. schoolklimaat, kennis van leerlingbegeleiding
 - ✓ Herkenbaarheid m.b.t. de aanpak om te komen tot zelfstandig leren en het gebruiken van studiewijzers
 - ✓ Structurele aandacht voor vwo-leerlingen die extra uitdaging nodig hebben en voor havo-leerlingen die extra structuur nodig hebben.

Voorlopige concretisering (augustus_2010):

1. Komen tot bundeling van studiewijzers en afstemming tussen de vakken.
Verder uitbouwen, o.a. v.w.b. vormgeving en tijdig aanleveren.
2. Opzetten van een centraal inhaalmoment voor alle derde klassen.
Gerealiseerd.
3. Aandacht voor de zorg aan leerlingen.
Uitbouwen structuurklas havo. Thema-avond rond verslaving. Modules rond blowen en alcohol. 'Buitenband' gerealiseerd. De thema-avond voor ouders over deze onderwerpen interactiever van opzet maken. Alternatieve lessen ontwikkeld i.p.v. lesmethode Leefstijl. Lessen J/M (uitgesplitst voor meiden en jongens) ontwikkelen binnen mentoraat over seks/zelfbevrediging/loverboys.
4. Uitbouwen van leerling-activiteiten.
Gerealiseerd: herfstfeest en een culturele/creatieve dag voor derdeklassers. Leerlingen verantwoordelijkheid geven voor het invullen van hun maatschappelijke stage. Gerealiseerd: schaatsen/eindejaars-sportfeest.

5. Als team willen we bewust aandacht geven aan identiteit.

Gerealiseerd: passief aandacht voor christelijke feestdagen binnen gebouw en kaartje aan het einde van het schooljaar. Dit nog meer door leerlingen laten vormgeven.

Gerealiseerd: Voorstel TDK-collega's aan LMT om in elke cijferperiode samen te bidden met ouders/leerlingen/docenten tijdens 1^e uur.

Lessenserie 'homo in de klas' i.s.m. Grip: 2010-2011: gastsprekers van RefoAnders.

6. Van elkaar leren.

Gerealiseerd: opzetten intervisie. Boek: 'Oplossingsgericht werken in het onderwijs' samen gelezen en besproken. Gespreken van gedragsproblemen, zoals autisme.

O.l.v. studiebegeleider als team gesproken over 'Mindmappen' en 'Taalgebruik bij instructie'. Nog te ontwikkelen: onderling lesbezoek.

We realiseren ons dat er nog veel te halen is als we de samenwerking en de doorgaande leerlijn tussen onderbouw en TF structureel meer aandacht geven. Vanuit het Team Derde Klas willen we dit vorm geven door meer – ingepland- overleg: als vakdocenten en als teamleiders. Gerealiseerd: ontheffing 2^e taal bij dyslexie.

7. Opzetten van modules die een extra uitdaging bieden aan v3 leerlingen.

3 modules rond studievaardigheden/leerstijl en 10 andere georganiseerd en aan leerlingen/ouders bekend gemaakt. Modules vinden plaats op contractbasis: dit heeft de instemming van de inspectie. Mogelijkheden vaklessen in Engels wordt onderzocht. Contact Matchpoint(Masterclass) vernieuwd. In de gymnasiumklas zijn in de derde beide klassieke talen verplicht gesteld.

8. Gericht aandacht hebben voor een paar vakoverstijgende vaardigheden.

18 november 2010: thema-avond voor ouders en leerlingen over het puberbrein o.l.v. Gerjanne Dirksen. Van deze auteur het boekje 'Help ik leer slim!' lezen.

9. Handhaven van regels en aanpak schoolverzuim.

Doorgaan met het laten ondertekenen voor 'gezien' van de schoolregels voor alle leerlingen. Als team blijkt het effectief te zijn om samen te werken met de huismeester, receptie en teamleider rond het signaleren van spijbelen en te laat komen. Dit lik-op-stuk-beleid willen we voortzetten, ook nu het leerling-loket de absentie gaat bijhouden. Daarbij hoort – als gevolg van het rapport n.a.v. het inspectiebezoek in mei 2010 een kritische houding naar ons aandeel in het optimaliseren van de lestijd in en buiten de derde klassen

Vanuit datzelfde inspectiebezoek heeft het team meegewerkt aan het borgen van toetsen in de derde klassen. Teamleden hebben daarin een coördinerende taak gekregen en in de 4^e toetsweek in 2010 heeft dit prima gewerkt.

10. Fouten maken mag.

Henriëtte Boersma/augustus 2010

Kaders 'structuur' klas havo 3 2010-2011

Van: Henriëtte Boersma

Aan: ouders leerlingen, met het oog op ontmoeting 21 juni 2010

Vooraf: De structuurklas (h3b) is vorig jaar als pilot gestart vanuit de vraag die in de loop van 2008 vanuit de Onderbouw aan de teamleider gesteld werd om met een concreet vervolg van de I-avo te komen in havo-3.

In de TF is geen ervaring opgedaan met zoiets, daarom is ons vertrekpunt dat 'fouten maken mag want: proberen is leren'. Vorig jaar h3a, dit jaar h3b: een tip van de leerlingen zelf.

Profiel:

- 1) Omvang kleiner dan normaal: 20 leerlingen.
- 2) Maximaal 10 leerlingen met een beschreven werkproblematiek op het gebied van bv. ontwikkeling/persoonlijkheid.
- 3) Aangevuld met andere leerlingen.
- 4) Plaatsing gebeurt op advies van de Onderbouw in overleg met ouders en instemming leerlingen.
- 5) Er is geen sprake van een zorgklas, met een 'zorgmentor', wel is er sprake van extra structuur.
- 6) De extra aandacht voor structuur en het afstemmen daarover met docenten die lesgeven aan deze klas, is bedoeld als overbrugging naar TF met clusters/profielvakken. De i-avo wordt in dit jaar verder afgebouwd.
- 7) Er is geen sprake van i-avo niveau qua mentorcontact en aandacht voor de individuele leerling. Ook is er geen sprake van beperkt aantal lokalen en docenten voor deze klas. In dit laatste verschilt de klas niet met andere havo-3 klassen.
- 8) De mentor probeert een goed contact met thuis vorm te geven en de lijnen kort te houden.

Beschrijving mogelijke suggesties in de praktijk:

Onderstaande is tot stand gekomen in overleg met Ineke Eigenraam (RT'er), Jan Caan (studiebegeleider), Wim Nitrau (zorgcoördinator) en Frank Odding (orthopedagoog).

- a) Lesonderdelen aangeven op het bord aan het begin van de les.
- b) Meer aandacht voor invullen agenda en opgeven huiswerk.
- c) Klas krijgt een klassenboek. (in ontwikkeling)
- d) Op My Guido huiswerk noteren, proberen toetsmomenten te spreiden.
- e) Aandacht voor verbanden binnen de lesstof. Aandacht voor studievaardigheden, ook m.b.v. de studiebegeleider.
- f) Aandacht voor de plek van de leerling- in het lokaal en in de groep.
- g) Aandacht bij docenten voor conflicthantering.
- h) Een docent heeft een extra flexibele opstelling (zie ook bij g). Balans lesstof-relatie.
- i) Docenten van h3b stemmen onderling meer af dan in andere h3 klas.
- j) Bij groepsopdrachten extra aandacht voor persoon, taak en samenwerking.
- k) Stimuleren dat bij elk vak gewerkt wordt met een studiewijzer, maar vooral per les duidelijk de taak aangeven en het huiswerk.

- 1) Instructie aan het begin van de les krijgt extra aandacht. Hetzelfde geldt voor huiswerkcontrole. Dit laatste afbouwen.

Mentoraat:

Extra aandacht voor communicatie naar huis, klassenmanagement. Verder voor het groepsproces, dossierkennis en omgang met leerlingen en hun (evt.) werkproblematiek. Docenten hebben voor de vakantie al werkoverleg. Hierbij ook de werkproblematiek van leerlingen betrekken en concreet afstemmen met elkaar.

Algemeen

- Eerst kennismaking, vorming van de groep.
- Mentor en teamleider proberen doelen per periode te stellen. Dit evalueren en bijstellen. Misschien een stapje terug doen soms.
- Zo proberen in fasen toe te werken naar uitsluiten bij havo 4.
- Hierbij ook onderzoeken of een 'buddy' aanvullend kan werken.
- Feedback van ouders is onmisbaar en waardevol.

Henriëtte Boersma 310510

Heb jij zin in iets extra's?

Beste leerlingen, (hun ouders/verzorgers),

Je zit straks in vwo-3.

Graag bieden we je dan extra uitdaging.

Ook buiten de gewone lessen.

Hieronder volgen voorbeelden van extra uitdaging in de vorm van modules. Voor alle modules geldt: ze worden onder andere lessen gegeven. Als je een module volgt, mis je dus een gewone les.

Eigenlijk is dat al een extra uitdaging*

Er zijn 4 modules over 'slim leren', 8 andere gaan over bijzondere onderwerpen. We hebben daarbij gekeken naar onderwerpen die in vwo 4/5/6 niet terugkomen als gewone lesstof.

Heb jij belangstelling voor een module? We horen dat graag van je: kruis zo'n module aan en lever het formulier in bij de receptie van de Onderbouw of de Tweede Fase. Nieuwe formulieren kun je daar ook krijgen. Je mag zoveel modules aankruisen als je wilt.

Via het formulier geef je je nog *niet* op, maar laat je merken dat jij serieuze belangstelling hebt.

Bij sommige modules staat dat ze bedoeld zijn voor de gymnasiumklas (G3). Kom jij niet in deze klas, maar lijkt het je wel leuk om zo'n module te volgen? Kruis die module dan toch aan.

Heb je een leuk idee voor een module? We horen het graag van je!

H.J. Boersma, *teamleider 3 h/v*

(bsm@guido.nl)

	Naam module	Wanneer	Opmerkingen
1	Eye-opener <i>Studiebegeleiders: J. Caan/R.Nieuwenweg</i>	Sept 2010	5 lessen, max. 10 leerlingen (G3) Een nieuw schooljaar: hoe krijg ik mezelf zover dat ik doe wat ik van plan ben? Over jezelf motiveren. Hoe doe ik wat ik wil en hoe komt het dat me dat vaak niet lukt? Zelfreflectie en motivatie. We gebruiken de methode Multiple Choice.(MC)
2	Timemanagement <i>Studiebegeleiders: J. Caan/R.Nieuwenweg</i>	Okt/nov 2010	6 à 8 lessen, max. 12 leerlingen (G3) <i>Hoe deel ik mijn tijd slim in, welke manier past goed bij me?Hoe hou ik tijd over voor hobby's, catechisatie en een baantje? We gebruiken de methode MC, waarbij je ook testjes doet, die we samen met je bespreken. Met deze module leer je veel dingen die altijd en overal van pas komen.</i>
3	Slim leren <i>Studiebegeleiders: J. Caan/R.Nieuwenweg</i>	Na het 1 ^e rapport	6 lessen, max. 12 leerlingen <i>Wie ben ik?Hoe leer ik?Hoe krijg ik iets in mijn hoofd? Geheugentrucs. We gebruiken de methode Breingeheimen.</i>
4	Slimmer leren <i>Studiebegeleiders: J. Caan/R.Nieuwenweg</i>	Febr 2011	6 lessen, max.12 leerlingen <i>Deze module staat los van Slim Leren. Slimmer leren is uitgebreider en biedt o.a. een leerstijltest en mindmapping. Het leert je meer over structuur, schema's en het toepassen van 'een rode draad in een grote hoeveel leerstof. We gebruiken de methode MC..</i>
5	Filosofie <i>Docent-filosoof: L. Hekman</i>	Okt/nov 2010	6 blokken, max. 20 leerlingen (G3) <i>Waarom is geweld zo fascinerend? Wat is geweld? Wanneer is het geoorloofd en hoe voorkom je het? Wat is het perspectief van Jezus, Gandhi, Nietzsche etc.? Zelf aan de slag en colleges over het thema 'geweld'.</i>

6	Mindstorm/Lego-robotica <i>Technisch Onderwijsassistent: K. Mein</i>	Sept 2010	6 blokken, max. 12 leerlingen <i>Echt super: technisch bezig zijn en dat combineren met aansturing via de PC. Mogelijkheden: b.v. je eigen robot-voetbalteam bouwen of een golfbalsorteerder. Internet geeft meer info.</i>
7	Games maken <i>Informatica-docent: J. Nijenhuis</i>	Nov/dec 2010	6 blokken, max. 12 leerlingen <i>Eerst bespreek je waar een game aan moet voldoen, vervolgens ga je zelf een game bouwen m.b.v. Gamemaker. Voor beginners en gevorderden.</i>
8	Grip op Griep <i>Bio/NLT-docent: J. Compaan</i>	Jan/febr 2011	5 blokken, max. 12 leerlingen <i>Wat is griep eigenlijk? Waarom was er zoveel paniek rond de Mexicaanse griep? En hoe zit het met al die bacteriën waar geen middel meer tegen helpt? Gaan we het verliezen van die onzichtbare wezens?</i>
9	Drama <i>Docent: A. Rodenhuis</i>	Okt 2010	8 blokken, max.15 leerlingen <i>Uitbeelden van emoties, samen bezig zijn met toneel, jezelf, je eigen lijf en communicatie. Tegelijk leer je meer over presenteren en hoe je 'overkomt'.</i>
10	Mediawijsheid: waarheid en leugen in een wereld vol media. <i>Journalist-docent: L. Hekman, (verslaggever in het Midden-Oosten voor o.a CV-Koers)</i>	Okt/nov 2010	6 blokken, max. 12 leerlingen <i>Wat is nieuws en hoe wordt het gemaakt? Internet, tv, de radio, de krant: allemaal geven ze hun eigen 'draai' aan een gebeurtenis. Hoe prik je daar doorheen?</i>
11	Gebarentaal <i>Gebarentolk: N. van Eerde</i>	Sept/okt	5 blokken, max. 10 leerlingen <i>Leer de taal van je dove medemens: leer het gebarenalfabet en een aantal basis begrippen. De laatste les komen er dove gasten: lukt het je ook in de praktijk? Een bijzondere uitdaging!</i>
12	Weerbaarheidstraining voor meisjes <i>W. v.d. Kamp (gecertificeerd trainer) A. de Jong, sportdocent</i> <i>N.B.: Voor deze module wordt een eigen ouderbijdrage gevraagd van € 20,-. De module wordt ook aangeboden aan andere leerlingen in de TF.</i>	Mei/juni 2011	10 lessen, max. 25 leerlingen <i>Hoe ga je er mee om als mensen over jouw grenzen heen gaan? Hoe verdedig je je? Hoe reageer je op vervelende opmerkingen als je alleen op een perron staat? Hoe voorkom je het om in dit soort situaties terecht te komen? Wat straal je uit? Hoe ga je beter om met angst? Wie niet sterk is, kan slim zijn.....</i>

***Bij modules gelden in v3 de volgende spelregels:**

Wil je een module volgen, dan moet je er zelf voor zorgen dat je de gemiste lessen bijhoudt.

Een module wordt meestal op verschillende dagen en lessen gegeven, zodat je niet steeds dezelfde lessen mist. Jij bent zelf verantwoordelijk voor het inhalen.

Als je een module gaat volgen, wordt er overlegd met je mentor en gaan we er vanuit dat je ouders het er mee eens zijn.

Je kansen om een module te volgen worden kleiner als je onvoldoendes staat.

Het is niet handig als meer dan 6 à 8 leerlingen uit een klas dezelfde module volgen.

Als je begint aan een module, volg je in principe de hele module.

Modules worden afgesloten met een certificaat.

Let op: de informatie hierboven is gebaseerd op plannen en kan veranderen.

We zijn ook bezig met 2 modules waarbij vaklessen ak en nask in het Engels gegeven worden en een module snellezen.

Taken teamleden vanuit 80 niet-lesgebonden taken 2009-2010

Samenstelling team: 2009-2010:

1. Christianne van den Berg (ber)
2. Henriëtte Boersma (bsm)
3. Henk Bosscha (bss)
4. Klaas van Dijk (dyk)
5. Josje Compaan (com)
6. Ineke Eigenraam (edw)
7. Henk ter Haar (hah)
8. Arjan de Jong (jng)
9. Hannah Klamer (klr)
10. Menno Kooistra (kom)
11. Ruud Koelewijn (kor)
12. Ruth Looijenga (loo)
13. Walter Leendertse (lew)
14. Wouter Muijs (muw)
15. Henk Schilthuis (sch)
16. Willem Jan van der Toorn (tow)
17. Roeline Wiltink (wir)

Vertrokken in augustus: Josje Compaan (vwo-team), Ruud Koelewijn (havo-team), Ruth Looijenga (andere school)

Nieuwe teamleden: Mieke Brink, Bea Oosterhuis, Hugo Scherff

Taken teamleden 2009-2010:

1. Notuleren teamvergaderingen: hah, met ingang van juli 2010:kom
2. Organiseren inhaaluur: kom
3. Sportdag start schooljaar: jng
4. Sportdag afsluiting schooljaar: jng
5. Studiewijzers: verzamelen en uitzetten:edw
6. Kunstdag: lew
7. Herfstfeest organisatie: lew, dyk
8. Aanwezig zijn bij herfstfeest: hele team (4 uur?)
9. Cross Your Borders (ondersteuning organisatie algemeen): dyk
10. Cross Your Borders (ondersteuning organisatie fin. Leerlingenactie okt 2010): bss
11. Organisatie ec/ak excursie Aalsmeer/A'dam: klr +dyk
12. Organisatie gs excursie Kamp Amersfoort: (was: bsm)
13. Open Dag: aanwezigheid+ voorbereiden presentatie Kunst:lew
14. Open Dag: aanwezigheid+voorbereiden dyk
15. Open Dag: voorbereiden presentatie onderdeel: jng
16. Thema-avond ouders(was: Ben Tiggelaar): aanwezigheid/ondersteuning: kom
17. Thema-avond ouders(Maliebaan): aanwezigheid/ondersteuning:
18. Informatieavond ouders tweede klassen: verzorgen onderdeel:jng+lew+ber
19. Commissie Kerstviering (bsm).
20. Verzorgen identiteitswandje vieringen (2 keer per jaar) : lew
21. Ontwikkelen module 'Griep':com
22. Organiseren gebedsmomenten: hah
23. Teamuitje: com+jng (werd: 'uit eten')
24. Onderzoek Leefstijl(gedeelte): ber
25. Openingsavond: film over de locatie Tweede Fase:jng
26. Coördineren studiewijzers: edw

Inschatting taken vanuit modules vwo 3 voor schooljaar 2010-2011:

Als hieronder 'algemene ondersteuning/organisatie' (=A&O) staat, worden taken bedoeld, die betrekking hebben op die module. Die werkzaamheden worden beschreven op het A4 'stappenplan modules v3'. Het lijkt me dat we de werkzaamheden rond de modules niet te veel moeten versnipperen over veel teamleden, maar ik heb geen concreet voorstel hoe we dat kunnen voorkomen☺.

27. Gebarentaal: A&O: wir

28. Games maken: sch

29. Mindstorm: sch

De volgende 3 modules worden gegeven door een externe docent. Ik stel me voor dat ik als teamleider het externe contact onderhoudt en dat een teamlid voor de interne organisatie zorgt.

30. Griep: module geven+A&O:

31. Filosofie: bsm+ A&O:....

32. Media: bsm+A&O:....

33. Drama: bsm+A&O:....

34. Ontwikkelen thema ak in Engels: klr, ondersteuning muw

35. Ontwikkelen thema nask in Engels: sch, ondersteuning muw

Henriëtte Boersma, 7 mei 2010

Overzicht werkzaamheden mentoren in 3 h/v

- Overdracht van uit de Onderbouw verwerken en de bijzonderheden van de leerlingen uit de mentorklas doorgeven aan alle lesgevendenden/teamleider.
- Adresgroep aanmaken voor mentormail.
- Eerste schooldag (schema onderdelen) voorbereiden en de klas op deze dag begeleiden.
- Telefoonlijst maken en eind 1^e week doorgeven aan klas/roostermaker/teamleider.
- Plattegrond van de klas maken en doorgeven aan lesgevendenden.
- Kennismakingsgesprekjes inplannen met de leerlingen, evt. in duo's. Hiervoor mentoruur+ begeleidingsuur gebruiken tot herfstvakantie.
- Voorbereiden +leiden mentorouderavond.
- Regelen leerling-bespreking door het jaar heen: zie formulier zorgteam. Overwegen of er ook buddy's nodig zijn.
- Herfstfeest: 1 klas /mentor is verantwoordelijk voor organisatie. Aanwezigheid van alle teamleden is afspraak. Die klas krijgt 1^e twee uur vrij de volgende ochtend.
- Na herfstvakantie: mentorenoverleg met decaan over profielkeuze.
- Opstart profielkeuze: informeren leerlingen/ouders: steeds een halve klas per uur, 1 of 2 keer per week. Planning klas maken.
- Maatschappelijke stage: coördinatoren zijn verantwoordelijk voor informeren van leerlingen en ouders. Mentoren verwijzen/ondersteunen.
- Einde 1^e periode: doorspreken klas met teamleider
- Rapportenvergaderingen: voorbereiden/contact met ouders/aantekeningen worden verzorgd door KOM. Na rapport contact met alle ouders, persoonlijk indien nodig.
- N.B.: als de leerling/ouders/ een overstap naar vmbo-tl overwegen: dit is alleen voor de kerstvakantie mogelijk.
- 10 schooldagen voor projectweek: klas informeren over verloop projectweek en groepjes voor CrossYourBorders maken en doorgeven aan bsm
- Binnen 2 weken na projectweek : 1^e les lesmethode Homo in de Klas. De 2^e les wordt centraal ingepland i.v.m. gastsprekers. 3^e les weer zelf inplannen. Alle 3 lessen o.l.v mentor. Voorbespreking tijdens mentorenoverleg begin oktober.
- 10 schooldagen voor Toetsweek: gang van zaken tijdens toetsen met klas doorspreken en op basis van conceptrooster suggesties geven voor planning.
- Leerlingen informeren dat t/m kerst ingrijpende roosterwijzigingen uitgedeeld worden, daarna moeten ze de info van het bord halen.
- 18 november: avond over Puberbrein: aanwezigheid niet verplicht
- Voortgangsoverleg mentoren met decaan/teamleider over profielkeuzetraject.
- Mentorouderavond.
- Info over Sinterklaas doorgeven/evt. eigen aanvulling viering klas.
- Info over Kerstviering doorgeven/evt. eigen aanvulling viering klas.
- Info over schaatsen in januari samen met Motor: innen geld ook door hen.
- Informeren klas over vakkencarrousel: aanvullend bij info decaan?
- 2^e/3^e periode: inplannen 3 computerlessen voor module Blowen en deze lessen laten blokkeren bij scc. (N.B.: rooster wijzigt na Kerst)
- Zo nodig: aparte planning maken van individuele profielkeuze-gesprekjes.
- 3 weken voor Pasen: info microkredietdag CYB via economieles(?)Week voor Pasen: microkredietdag (aandeel mentor: informeren klas)

- Klas informeren over Paasviering.
- Eind 3^e periode: ouders/leerlingen informeren over overgangsnormen en evt.: mogelijkheid MBO.
- 3e rapport: voorbespreking profielkeuze: decaan/wis+nask docent/teamleider en info doorspelen naar leerling/ouders.
- Periode 4: inplannen module: 'Onder Invloed': 3 computerlessen: reserveren en deze lessen laten blokkeren bij dagroostermaker.
- 2^e projectweek: ondersteunen van informatie: klas/ouders
- Klas/ouders aanvullend informeren over Kunstdag/afsluiting jaar (sportdag en inleveren boeken)
- Overdracht voorbereiden naar 4^e klas: bijwerken leerlingvolgsysteem.
- Aanvulling: bij incidenten/conflicten/onvrede/klacht: weinig per mail, maar ouders+leerling voor gesprek op school uitnodigen.

Henriëtte Boersma/juli 2010